

Au fost odată niște prieteni ...

Au fost odată niște prieteni care, duminică de duminică, se întâlneau la ora 11 în „Engels” (parcul Ion Agârbiceanu – Cluj), fără convocare, fie că era iarnă sau vară, că era soare, ploaie sau zăpadă. De aici, se pleca spre Făget, mai ales pe jos, pentru că în acele vremuri (anii 1970-1990) erau restricții de circulație duminică pentru mașini. Prietenii s-au auto-botezat „Făgetiștii” și, și-au ales un imn „Hai mândră cu mine-n luncă, să-ți fac rășchitor și furcă...”. Împreună au bătătorit toate cărările Făgetului, până la cătunele Micești, Valea Căpriorului ș.a. Pe drum, spre Făget se opreau, fie la „băncuță”, fie la „pisoiful vărgat”, pentru odihnă și alimentarea „motoarelor” cu țuică fiartă, aseasonată cu ingredientele aduse de prietenele gospodine din grup. Ajunși la punctul terminus, se făcea un foc mare, la care se încălzeau și în timp ce se consumau delicatesele aduse de acasă, se încingeau discuții aprinse. Se spuneau multe bancuri, se cânta, se recitau poezii, se făcea și politică ... Din tot ceremonialul de duminică, cel mai plăcut era drumul din „Engels” până în Făget.

Din acest grup mare de prieteni făcea parte și EMIL MUNTEANU. El era un om de știință: doctor în informatică (1964, Leningrad), director la Institutul de Tehnică de Calcul (I.T.C.), filiala Cluj, profesor în probleme de calculatoare la Politehnica clujeană, profesor de informatică la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj și, apoi, la Universitatea Dimitrie Cantemir dar, pentru noi, era doar un prieten, un prieten adevărat. El era înțeleptul grupului, acceptat ca atare, de toți în mod tacit. Avea talentul de a dinamiza și amuza pe cei din grup cu glume, aforisme și cugetări, dar avea și darul de a ști să aplaneze confruntările pătimașe și ideile fixe. Întotdeauna era calm și liniștit, nici o dată nu era nervos, era un om al dialogului. Era cel mai documentat și informat la zi cu cele mai noi știri. Avea multe relații de prietenie și colaborare cu mulți alții, din afara grupului. În discuții nu era pătimaș, în orice problemă avea, cel puțin, două-trei variante argumentate. Aceste calități înnăscute pentru dialog și negociere au fost observate și recunoscute de mulți alții, din afara „prietenilor de duminică”. Așa se face că a fost numit mereu în delegațiile pe probleme de calculatoare. Din țară pleca șef de delegație și, ajuns la destinație, era ales șef de comisie, sau moderator de ședință, deși la ședințele CAER, prin tradiție, funcția de șef de comisie era rezervată pentru șeful delegației sovietice. Întors acasă, aflam, și noi, multe lucruri interesante, care se întâmplau acolo sus, la nivel național, sau internațional, lucruri care nu apăreau în comunicatele oficiale sau în presă. Iată câteva din acestea.

Pe la mijlocul anilor 1980 a fost la o comisie CAER, pe probleme de calculatoare, în Cuba, la Havana. Deși Cuba era o țară din lagărul socialist, nu se scria nimic în presă despre problemele sale interne și foarte puțini români au ajuns să vadă realitățile de acolo, de aceea, cele povestite le-am ascultat toți cu mare interes. În afară de protocol, care s-a desfășurat după regulile din țările socialiste, cele văzute în Havana au fost șocante: de la „revoluția cubaneză” în oraș nu se construise nimic, vechile locuințe erau supraaglomerate, în fiecare cameră locuia câte o familie, până și în casa scârilor; dacă s-a spart un geam, în loc de sticlă se băteau scânduri; banii nu aveau nici o valoare, ca să poți cumpăra ceva, trebuia să ai un „bon”, o repartitie; și ei, membrii comisiei, au primit câteva asemenea bonuri, printre care unul era pentru un local de noapte, acolo a fost, într-adevăr, ceva extraordinar de frumos.

Cu ocazia unei asemenea delegații l-a cunoscut și pe Dan Iosif, cel care după 21 decembrie 1989, apărea mereu pe sticla televizoarelor, ca revoluționar, sau consilier al președintelui Iliescu. După ce în România a început să se fabrice calculatoarele Felix C-256, s-a încercat vânzarea lor și în alte țări. Așa s-a pomenit Emil trimis în China, în fruntea unei delegații, pentru a vinde calculatoare. Delegația română se

întâlnea cu cea chineză în fiecare zi, dimineața. Negocierile durau puțin. Chinezii întrebau: „la ce concluzii au ajuns prietenii români cu privire la preț”, iar răspunsul românilor era mereu același „ne menținem prețul”, după care negocierile se amânau pentru a doua zi, la aceeași oră și în același loc. Asta a durat câteva luni. Din această delegație făcea parte și Dan Iosif, ca „tehnician” de calculatoare.

Cu o altă ocazie era la Leningrad, Sankt Petersburgul de astăzi. Împreună cu un coleg român se aprovizionau cu legume și fructe din Piața Mare, de la un vânzător ambulant. Într-o zi, colegul i-a spus că el îl cunoaște pe vânzătorul de legume și că în ziua următoare îl va „ataca” direct. Ajunși în piață, l-a luat tare:

- Popescule, cum ai ajuns aici? (n. numele este fictiv, dar fapta reală).

Omul speriat, a început să se bâlbâie și să protesteze.

- Patru ani am dormit în camera ta din Iași și aveam la cap, atârnat pe un perete, fotografia ta, și-am cunoscut soția și copiii, ei încă te așteaptă ...

În cele din urmă, omul a început să plângă și să povestească. În timpul războiului a căzut prizonier la ruși, după care, mulți ani a fost rupt complet de lume și de realitate; apoi, s-a pripășit într-o republică asiatică a Uniunii Sovietice, Kirghistan sau Tadjikistan, unde s-a recăsătorit. În final, l-a rugat să nu mai spună nimănui acest lucru ...

În calitate de șef de delegație, Emil a fost și la ultima ședință CAER, pe probleme de calculatoare, ședința de dizolvare a comisiei. Întors acasă, ne-a povestit despre discrepanța uriașă care există între cercetarea în domeniul informaticii de la noi (și din CAER), în comparație cu cea din Vest, mai ales din SUA. Despre calculatorul Felix C-256 spunea că face parte dintr-o generație veche, cu performanțe slabe și foarte scump în comparație cu altele noi din vest, mult mai puternice și mult mai ieftine.

Epilog la Institutul de Tehnică de Calcul. În august 1991, atunci când Elțan a tras cu tunurile în Parlamentul din Moscova (Duma de stat), eram la mare, împreună cu familia Munteanu. Aici, într-o seară, l-am întâlnit pe generalul Dinu Buznea, fost director general la I.T.C. Acum, era la pensie, dar activ și foarte vioi. Am aflat că dispunea de o mare capacitate de coordonare și organizare a proiectelor din institut. Cu această ocazie am avut două surprize. Prima, că ITC-ul a fost o instituție strategică, care lucra cu date strict secrete, mai ales, pentru armată, motiv pentru care în fruntea sa a fost numit un militar. A doua surpriză, generalul Buznea era fiu de moșier, care a fost ofițer activ în armata regală română, a fost pe front și prizonier la ruși și, apoi, a ajuns general în armata Republicii Populare Române. Așa ceva nu prea s-a întâmplat în țările devenite socialiste după război.

După anul 1990, grupul „Făgetiștilor” s-a dizolvat încet. Unii au renunțat la drumeții, pe motiv de sănătate, alții și-au construit cabane prin diverse părți, iar câțiva au plecat în lumea dreptilor. Astfel, au plecat dintre noi „pe o cale ne-nturnată”: Nicu Ceocea, Ionică Donisanu, George Buică, Neli Rusu, Horațiu Moldovan, Sandu Hodrea, Lida Truță și în anul 2009 a dispărut și EMIL MUNTEANU.

Noi, cei rămași, am continuat întâlnirile, dar pe alte planuri: în concedii petrecute la munte sau la mare, la diferite aniversări, onomastici, nunți și, mai ales la „căbănuța” de la Someșul Rece, unde familia Munteanu și-a clădit o cabană. Pe aici au trecut toți „Făgetiștii”, dar nu toți deodată, ci pe rând, în grupuri mai mici. La toate aceste întâlniri, Emil era în frunte, inventiv și cu inițiative, ceea ce făcea ca întâlnirile să fie mai animate și ieșite din anonimatul obișnuit. De exemplu, la nunta fiului nostru (1988), a reușit să fure pantoful miresei. Au urmat negocieri îndelungate pentru răscumpărarea pantofului. Prin calitățile sale de „negociator” a reușit să creeze mai multe situații de amuzament general. O altă amintire este legată de concediul nostru la Sovata, din iarna 1990/1991. Pe plan politic, pe sticla

televizoarelor, atunci, era mereu prezent Marian Munteanu, cu barba nerasă și fața însângerată de maltratările la care a fost supus, de către cei de la putere. Involuntar, s-a făcut asocierea cuplului Marian – Munteanu cu cel de la televizor. Această asociere a iscat multe discuții în contradictoriu, întreținute cu abilitate de Emil. Spre supărarea lor, Emil poza în apărător al lui Marian Munteanu și al opoziției. Tot la Sovata am întreprins ultima noastră excursie temerară, Sovata Băi – Praid, un drum lung de vreo 10-15 km. Era iarnă și zăpada mare nebătătorită. La dus ne-am descurcat destul de bine, dar la întoarcere, toți eram oboșiți, înotam cu greu prin nămeți și se apropia întunericul. Am avut noroc, ne-a ajuns cu un camion și toți patru ne-am urcat în „cutia” din spate a camionului.

Acum când tu, EMIL, ai fi ajuns octogenar, din păcate, nu mai ești printre noi. Regretăm mult și dureros plecarea ta în eternitate, însă te simțim printre noi. Îți vedem chipul tău care degajă un aer aparte, plin de bunătate și căldură; ochii negri expresivi și zâmbetul plin de bucuria întâlnirii cu cei dragi. Parcurgem și acum cărările Făgetului, bătătorite de pașii noștri, încă din tinerețe, dar acum, la bătrânețe, nu ai mai putut ține pasul cu noi și te regretăm foarte. Îți simțim, și noi prietenii, lipsa. Ne e dor de vorbele tale liniștitoare, de povețele tale pline de înțelepciune și de bune intenții. Devotamentul tău față de toți cei care te-au înconjurat, mai dăinuie în sufletele noastre. Sufletește suntem mai săraci prin pierderea prietenilor pe care nu putem și nu vrem să-i uităm. Mersul nostru firesc și obligatoriu ne va duce acolo unde ești tu și toți cei dragi nouă, plecați în eternitate. Poate că și dincolo, vom forma iar o trupă de drumeți temerari și vom străbate împreună căile necunoscute ale infinitului Divin.

Doi dintre „Făgetiști”: Gina și Lazăr Marian

Cluj-Napoca, iulie 2013